

УДК 161.201.3

Сторожук Анна

НАРАТИВНА ІДЕНТИЧНІСТЬ СМISЛУ

Проблема ідентичності належить до однієї з найдискусійніших і актуальних проблем філософсько-культурологічної думки ХХІ століття. Саме в наративній ідентичності особистості фокусується особлива «енергія» поєднання знаку, смислу, часу та історії у комунікативному просторі.

Зазначимо, що наратив (від лат. «gnaras» – знання, «narrare» – мовленнєвий акт; від. англ. і фр. «narrative» – розповідь, оповідання) – поняття, яке характеризує цілісний спосіб буття розповідного (усного чи письмового) тексту у процесуальності його означування та смислопородження. Оповідь про подію розглядається не з погляду наявності в ній вихідного, об'єктивно даного смислу, а з позиції конструювання смислу про подію у цілісній, нелінійно динамічній трансформаційній процесуальності здійснення нарації. Наратив є засобом конституювання самототожності, самості, принципом усвідомлення власного саморозвитку й особистісного соціокультурного творення. Оповідь постає способом саморозуміння («оповідь для себе») та засобом самопрезентації («оповідь для іншого»), завдяки яким відбувається саморозкриття та самоздійснення.

У нашому дослідженні ідентичність особистості (від лат. «identificare» – ототожнювати, співвіднесеність чогось з самим собою) розглядається як спосіб самоусвідомлення цілісності особистісного досвіду, процес усвідомлення особистісної самототожності, саморівноваги, який, зокрема, може відбуватися в процесі версифікаційного, нелінійно-динамічного розгалуження смислу у конструюванні та породженні наративу.

Теорія наративу синтезує у собі низку концепцій, проте особливий дослідницький інтерес становить концепція наративної ідентичності П. Рікера. Характеризуючи наративну ідентичність як особливу форму ідентичності, до якої людина здатна прийти шляхом розповідної діяльності, як ідентичність персонажу оповіді автор вказує на двозначність поняття ідентичності, у якому змішуються два взаємовиключні його смисли: ідентичність як то-

тожність (лат. «idem», англ. «slameness») та ідентичність як самість (лат. «ipse», англ. «selfhood»). Ідентичність у сенсі «idem» зберігає значення «сталості, незмінності у часі», це синонім «аналогічного», «тотожного», «одного і того ж». У значенні «ipse» поняття ідентичний «не містить у собі жодного твердження, яке б стосувалось незмінного ядра особи» [1, с. 8], і водночас визначає неперервність, стійкість у часі.

Отже, наратив надає порядок і узгодженість досвіду людини, він є формою організації знання, що структурує наше сприйняття світу і самих себе. Завдяки наративу відбувається усвідомлення минулого досвіду, здійснюється самовираження й саморозкриття. Завдяки наративній ідентичності особистості формується толерантність і свобода міжособистісних взаємин та розгортають буття суспільні смисли.

Література:

1. Рікер П. Сам як інший / П. Рікер ; пер. із. фр. В. Андрушко, О. Сирцова. – К. : Дух і Літера, 2002. – 458 с.